

VERENIG DE WERELD ?

DE (ON)MACHT VAN DE VERENIGDE NATIES

Rik Coolsaet & Tine Vandervelden

HISTORIEK

Vrede door internationale samenwerking gaat heel ver terug in de tijd. Een Franse monnik, *Eméric Crucé*, zal wellicht de eerste zijn geweest, op de grens tussen de zestiende en de zeventiende eeuw, om de oprichting van een permanente assemblee van prinses en hun vertegenwoordigers voor te stellen waar hun talloze onderlinge disputen, aangevuurd door godsdienstige twisten en territoriale ambities, zouden uitgepraat worden, in plaats van uitgevochten op het slagveld. De Amerikaanse president *Woodrow Wilson* was de eerste belangrijke staatsman die het idee in werkelijkheid trachtte om te zetten. Zo zag de Volkenbond het licht, opgericht in 1919 in Versailles. Voor het eerst in de geschiedenis bestond er nu een internationale organisatie om de 'collectieve veiligheid' van alle lidstaten te verzekeren: als één land zou worden aangevallen, dan zou de hele internationale gemeenschap opstaan om het aangevallen land ter hulp te snellen. Eén voor allen, allen voor één, zo luidde het devies.

Maar het mocht niet baten. In de jaren na de eerste wereldoorlog keerden de meeste lidstaten hun plechtige beloften, die zij in het kader van de Volkenbond hadden gedaan, de rug toe. De wereldorganisatie verloor daardoor haar prestige en haar invloed. De tweede wereldoorlog was het gevolg.

In 1945 beslisten de politieke leiders om een betere en sterkere wereldorganisatie op te richten, die de zwakheden van haar voorganger achter zich zou laten. Van 25 april tot 26 juni 1945 kwamen in San Francisco alle naties bijeen die verenigd waren in de strijd tegen de asmogendheden, Duitsland, Italië en Japan. Zij keurden er een Handvest voor een nieuwe wereldorganisatie goed. Vijftig landen ondertekenden het Handvest. Nadat de nationale parlementen van de ondertekenende landen het Handvest hadden goedgekeurd, zag de Organisatie van de Verenigde Naties op 24 oktober 1945 officieel het licht.

In de loop der jaren is de rol van de VN en haar ledenaantal fors uitgebreid. In de nagolf van de dekolonisatie van de jaren '60 steeg het aantal leden van 51 naar 118. Vandaag is de VN een economische, sociale, militaire en humanitaire samenwerking van 191 staten.

Want de VN is niet alleen bevoegd voor vrede en veiligheid. Haar oprichters hebben haar ook andere taken meegegeven: toezien op de eerbiediging van mensenrechten, ondersteuning van economische en sociale ontwikkeling, uitbouw van democratie, in

stand houden van het culturele erfgoed, uitzetten van internationale rechtsregels ...het zijn maar enkele van de vele taken van de organisatie.

HET VN-SYSTEEM

De 'VN familie van organisaties', of het VN-systeem, bestaat uit de *zes hoofdorganen* van de VN, de *VN-programma's en -fondsen* en de *gespecialiseerde organisaties*.

Tot de *zes hoofdorganen* behoort in de eerste plaats de *Algemene Vergadering*. Dit is het centrale en plenaire orgaan van de VN. De Algemene Vergadering komt jaarlijks samen in Gewone Zitting, die normaal gezien van de derde dinsdag van september tot ergens het midden van december in de hoofdgebouwen van de VN in New York doorgaat. Alle leden van de VN worden er vertegenwoordigd door delegaties. Deze vertegenwoordigers kunnen hier vergaderen over alle materies, die onder het Handvest vallen. De beslissingen zijn niet wettelijk bindend voor de regeringen van de lidstaten, maar omdat de meerderheid van de leden er achter staat, geven ze de mening van de wereld weer en dus hebben ze wel een grote morele waarde. Er kunnen ook Speciale Zittingen van de Algemene Vergadering georganiseerd worden, waarvan de laatste die rond het Kind was in mei 2002. Het gebeurt ook dat de Algemene Vergadering in Spoedzitting wordt bijeen geroepen. Tot nu toe zijn er zo tien zittingen gehouden, die meestal rond het Midden-Oosten draaiden.

Conflicten, die de internationale vrede en veiligheid bedreigen, kunnen voor de *Veiligheidsraad* gebracht worden. De Veiligheidsraad werkt het ganse jaar door en is samengesteld uit vijftien leden: vijf permanente en tien niet-permanente leden. De vijf permanente leden zijn: China, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, de Russische Federatie en de Verenigde Staten. De samenstelling van de niet-permanente leden alterneert: per jaar worden vijf nieuwe niet-permanente leden door de Algemene Vergadering gekozen voor een termijn van twee jaar. België is kandidaat om in 2007-2008 in de Veiligheidsraad te zetelen als niet-permanent lid. De Veiligheidsraad is het enige orgaan dat beslissingen kan nemen, die voor de lidstaten bindend zijn en uitgevoerd dienen te worden. De andere organen kunnen enkel adviseren.

De *Economische en Sociale Raad* (ECOSOC) moet de internationale samenwerking op economisch, sociaal, cultureel en humanitair vlak bevorderen. Ook moet ze erop toezien dat de rechten van de mens niet geschonden worden. In de raad zetelen 54 leden, waaronder de vijf permanente leden van de Veiligheidsraad. Elk jaar worden door de Algemene Vergadering achttien leden voor een periode van drie jaar verkozen. ECOSOC werkt nauw samen met de door haar opgerichte functionele, permanente en regionale commissies voor economische en sociale zaken en mensenrechten.

Het administratieve orgaan van de VN is het *VN-Secretariaat* en staat onder leiding van de Secretaris-Generaal. Hij wordt door de Algemene Vergadering voor een

periode van vijf jaar verkozen. Hij is de hoogste ambtenaar van de VN en treedt op als bemiddelaar tussen de lidstaten. Hij is het gezicht van de Organisatie van de Verenigde Naties. De zevende en huidige Secretaris-Generaal is sinds 1997 Kofi Annan uit Ghana.

Het juridische hoofdorgaan van de VN is het *Internationaal Gerechtshof*, gezeteld in Den Haag. Het Hof moet geschillen beslechten die door staten worden voorgelegd, en moet advies geven over juridische materies binnen de werkzaamheden van de VN.

De *Trustschapsraad* of *Voogdijraad* had het toezicht over de voogdijgebieden van de VN. De Voogdijraad schorste haar werkzaamheden op 1 november 1994, toen het laatste voogdijgebied, namelijk Palau (een eilandengroep in de Grote Oceaan), onafhankelijk werd.

De *VN-programma's en -fondsen*, zoals het VN-kinderfonds UNICEF, zetten zich in voor ontwikkeling, humanitaire hulp en mensenrechten. De *gespecialiseerde organisaties*, zoals de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en het Internationaal Monetair Fonds (IMF), zijn autonoom, maar zijn door specifieke overeenkomsten aan de Organisatie verbonden en coördineren hun werk in samenspraak met de VN. Zij rapporteren aan de Algemene Vergadering en/of aan ECOSOC.

vrede en veiligheid binnen de Verenigde Naties

De eerste doelstelling van de VN, zoals verwoord in het Handvest, luidt als volgt: "De internationale vrede en veiligheid handhaven en, met het oog daarop: doeltreffende gezamenlijke maatregelen nemen ter voorkoming en opheffing van bedreigingen van de vrede en ter onderdrukking van daden van agressie of andere vormen van verbreking van de vrede, alsook met vreedzame middelen en in overeenstemming met de beginselen van gerechtigheid en internationaal recht, een regeling of beslechting van internationale geschillen of van situaties die tot verbreking van de vrede zouden kunnen leiden, tot stand brengen."

Binnen het VN-systeem ligt de verantwoordelijkheid voor het handhaven van vrede en veiligheid op de eerste plaats bij de machtigste onder de zes hoofdorganen, de Veiligheidsraad. De 191 landen, die het Handvest hebben ondertekend, erkennen de Veiligheidsraad als hét orgaan voor de coördinatie van mondiale vrede- en veiligheidsmateries. In feite geven de lidstaten door toe te treden hun recht op om militaire geweld te gebruiken in eventuele disputen met andere landen. Zij vertrouwen hun veiligheid toe aan de Veiligheidsraad, die in hun plaats zal beslissen over internationale disputen waar vrede en veiligheid in het gedrang zijn. De Veiligheidsraad is dan ook het enige echte supranationale orgaan van de VN: het is het enige orgaan dat beslissingen kan nemen, die voor de lidstaten bindend zijn en uitgevoerd dienen te worden. Alle andere organen kunnen enkel adviseren.

De Veiligheidsraad is samengesteld uit vijftien leden: vijf permanente en tien niet-permanente leden. De vijf permanente leden zijn: China, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, de Russische Federatie en de Verenigde Staten. De samenstelling van de niet-permanente leden verandert jaarlijks. Elk jaar worden namelijk vijf nieuwe niet-permanente leden door de Algemene Vergadering gekozen, telkens voor een termijn van twee jaar. België is kandidaat om in 2007-2008 in de Veiligheidsraad te zetelen als niet-permanent lid. Elke lidstaat mag echter, zij het zonder stemrecht, deelnemen aan de debatten in de Veiligheidsraad, wanneer er wordt gediscussieerd over onderwerpen die dat land aanbelangen. De leden van de Veiligheidsraad beslissen wanneer dit het geval is. Ook niet-leden van de VN mogen deelnemen aan de debatten, als ze partij zijn in een conflict dat door de Veiligheidsraad wordt besproken. Besluiten worden genomen indien negen leden op de vijftien, waaronder de vijf permanente, hun goedkeuring geven. Stel dat een van de vijf permanente leden een voorstel niet zou goedkeuren, dan kan geen besluit genomen worden. Hoewel het zo niet woordelijk in het Handvest staat, bezitten de vijf permanente leden dus over een 'vetorecht'.

Wanneer een geschil voor de Veiligheidsraad wordt gebracht, heeft de Veiligheidsraad een heel gamma van middelen om tussenbeide te komen, gaande van vreedzame gesprekken tot militaire dwangmaatregelen. Eerst zal de Raad trachten de partijen aan te moedigen om hun dispuut vreedzaam bij te leggen. Als dat echter niet lukt en het dispuut dreigt te verergeren, dan kan de Veiligheidsraad beslissen om de druk te verhogen, eerst door politieke en diplomatieke pressie, dan eventueel door economische sancties en ten slotte, indien nodig, door militaire middelen. Dat kan gaan van het zenden van militaire waarnemers of een troepenmacht die de strijdende partijen uit elkaar moet houden. Als alle middelen zijn uitgeput en er geen andere mogelijkheden meer overblijven, dan kan de Veiligheidsraad het ultieme middel inzetten: een militaire interventie, beslist in naam van de internationale gemeenschap, en waaraan alle lidstaten verplicht zijn om in de mate van hun mogelijkheden, deel te nemen.

Met het einde van de Koude Oorlog, begin jaren '90, is de wereldscène echter ingrijpend veranderd. In de plaats van een permanent conflict tussen Oost en West kwamen talloze interne conflicten en burgeroorlogen. Negentig procent van alle conflicten in de wereld vindt nu plaats in staten in plaats van tussen staten. Vandaar dat de Veiligheidsraad zich steeds meer is gaan inlaten met het voorkomen van conflicten in staten. Dat was een situatie die niet of nauwelijks voorzien was in 1945, bij de oprichting van de VN.

Sinds de jaren negentig zijn aldus tientallen vredesmissies opgezet over de hele wereld, zoals in Cambodja, Burundi, Kosovo en Afghanistan. Een aantal daarvan is geslaagd in het opzet, maar een aantal is jammerlijk mislukt.

Omwille van het falen van VN-interventies in Somalië, voormalig Joegoslavië en Rwanda, kwam de VN zwaar onder vuur te liggen. En de toekomst ziet er niet echt rooskleurig uit. Sinds het einde van de Koude Oorlog vonden er 58 verschillende

ernstige gewapende conflicten plaats op 46 verschillende plaatsen. Bijna een derde van alle landen in de wereld werd geconfronteerd met gewelddadige conflicten. Dit kostte de internationale gemeenschap in de jaren '90 alleen al zo'n 200 miljard dollar. Tussen 1990 en 2002 kende Afrika negentien conflicten, Azië zeventien, het Midden-Oosten negen, Europa acht en de VSA vijf. Slechts drie van deze conflicten vonden plaats tussen staten: Irak tegen Koeweit, India tegen Pakistan en Ethiopië tegen Eritrea. Het waren interne conflicten die de meeste slachtoffers maakten: burgeroorlogen, etnische zuiveringen en genocide kostten in de jaren '90 aan meer dan 5 miljoen mensen, meestal burgers, het leven. Het jaar 2002 tikte af op 21 ernstige gewapende conflicten op negentien locaties verspreid over de wereld.

Het lijkt erop dat de Verenigde Naties vandaag dan ook voor een bijna onmogelijke opdracht staat. De wereldorganisatie heeft bij het vervullen van haar hoofdtaak bovendien te kampen met een aantal problemen.

INSTITUTIONELE EN LEGITIMITEITSPROBLEMEN

Alleen al in de formulering van haar hoofddoelstelling, "het handhaven van de internationale vrede en veiligheid", zie je dat het orgaan niet aangepast is aan de vormen van conflict van vandaag. Militaire onveiligheid is niet meer hoofdzakelijk het gevolg van internationale conflicten, dus tussen staten. Op het moment dat het VN-Handvest werd opgesteld, in de nasleep van WOII, was dat wel het geval, en ook tijdens de Koude Oorlog ging deze formulering op. Maar nu niet meer. De conflicten van vandaag worden niet uitgevochten door legers, maar door milities, gewapende burgers, guerrilla's en etnische groepen. De VN heeft niet de structuur, de middelen en de wetgeving om het hoofd te bieden aan interne conflicten

Niet alleen is de Veiligheidsraad niet aangepast aan de veranderde aard van gewapende conflicten, ze is bovendien niet representatief voor haar leden en reflecteert de geopolitieke verhoudingen van vandaag niet. Slechts één keer, in 1965, is het lidmaatschap van de Veiligheidsraad uitgebreid. Het aantal leden van de Algemene Vergadering was in de nagolf van de dekolonisatie immers van 51 naar 118 gestegen. Het aantal niet-permanente zitjes in de Veiligheidsraad ging toen van zes naar tien. Intussen zijn er 191 landen lid van de Verenigde Naties, maar het aantal zitjes in de Veiligheidsraad is ongewijzigd gebleven. Het aantal leden van de Veiligheidsraad is dus niet proportioneel meegestegen met het totaal aantal leden van de VN.

Daar komt bij dat de schaarse zetels in de Veiligheidsraad ook nog eens onevenwichtig verdeeld zijn. Het permanente lidmaatschap is een afspiegeling van geopolitieke verhoudingen van bijna zestig jaar geleden en de verdeling van de niet-permanente zitjes weerspiegelt de demografische realiteit niet.

Vanuit regionaal perspectief vertegenwoordigen de huidige permanente leden Noord-Amerika, Azië en West- en Oost-Europa. Geen enkel land uit Centraal- en

Zuid-Amerika, de Caraïben en Afrika behoort tot de permanente vijf. Ook bij de, om de twee jaar roterende, niet-permanente zetels is het Zuiden ondervertegenwoordigd. Oost-Europa mag één niet-permanente zetel invullen, Latijns-Amerika en West-Europa hebben elk twee plaatsen ter beschikking, en Afrika en Azië moeten onder elkaar vijf zitjes delen. Vanuit demografisch perspectief betekent dit dat de Veiligheidsraad slecht twintig procent van de wereldbevolking vertegenwoordigt. Het Noorden is dus zwaar oververtegenwoordigd. Dat de permanente en de niet-permanente leden van elkaar onderscheiden worden door het vetorecht, versterkt het gevoel dat de Veiligheidsraad niet de belangen van alle lidstaten in dezelfde mate vertegenwoordigt.

Door dit gebrek aan representativiteit kampt de Veiligheidsraad uiteraard met een legitimiteitsprobleem. Dat wordt nog versterkt door een gebrek aan daadkracht door gebrek aan middelen. Een aantal treffende vergelijkingen kunnen de problemen aangaande de logistieke en institutionele capaciteiten van de VN aantonen. Het jaarlijkse budget voor de kernfuncties van de VN is zo'n 1,25 miljard dollar, dat is zo ongeveer het bedrag dat het Pentagon elke 32 uur uitgeeft. Het totaal aan uitgaven van alle VN fondsen, programma's en gespecialiseerde agentschappen komt overeen met een vierde van het budget van het stadsbestuur van New York City. Het personeelsbestand van het VN Secretariaat is de laatste twintig jaar met 25 procent afgeslankt en kende geen groei in haar budget sinds 1996. Het gehele VN-systeem stelt iets meer dan 50.000 mensen te werk, wat net iets meer is dan het aantal mensen dat voor een stad als Stockholm werkt. Het beeld dat soms wordt opgehangen van de VN als een gigantische bureaucratie strookt dus niet met de werkelijkheid.

Er wordt vaak beweerd dat de VN, als extra knelpunt, niet zonder de steun van de Verenigde Staten kan. Toch leveren niet de Verenigde Staten, maar de EU-lidstaten de grootste bijdrage aan het VN-budget. De EU staat in voor 37 procent van het algemene budget, 40 procent van het budget voor vredeshandhavingsoperaties en 50 procent van het budget voor de fondsen en programma's. Voor de Verenigde Staten is dat aandeel respectievelijk 23, 28 en 17 procent.

Toch is het juist dat de VN moeilijk zonder de *goodwill* van de Verenigde Staten, 's werelds machtigste staat, kan. Zonder Amerikaanse politieke en financiële steun is het onmogelijk mondiale afspraken te maken. Dat er de afgelopen jaren zulk een diepgaand scepticisme heerst onder het Amerikaanse establishment over het nut van de Verenigde Naties, maakt het dan ook extra moeilijk voor de wereldorganisatie om een rol van betekenis te spelen. Dat is overduidelijk gebleken rond de oorlog in Irak en haar nasleep, in 2003 en 2004. Onder president George W. Bush werden daarenboven verscheidene internationale protocollen overboord gegooid. De VS hebben blijkbaar een eigen beeld over hoe de mondiale orde er moet uitzien en hechten daarbij vooral belang aan de bevestiging van hun militaire oppermacht.

REMEDIES?

Er zit dus een aantal zaken goed fout met onze mondiale vredesbewaarder, en de nood tot hervorming beheerst al jaren de debatten.

Over één van de noodzakelijke hervormingen is bijna iedereen het eens: de samenstelling van de Veiligheidsraad moet veranderen en ook het vetorecht moet herbekeken worden. Maar verder gaat de eensgezindheid niet. Helaas heeft iedereen zo zijn eigen ideeën over hoeveel permanente en/of niet-permanente leden er moeten bijkomen, onder welke landen deze zitjes moeten worden verdeeld, of het vetorecht moet worden uitgebreid, beperkt, gewijzigd of afgeschaft, enz.

Dat bleek al snel uit de reacties, die volgden op een oproep van de Algemene Vergadering in 1992, om na te denken over de hervorming van de Veiligheidsraad. België was toen bijzonder actief in de 'G-10'. Dat was een werkgroep die opgericht werd om de discussie rond de hervorming van de Veiligheidsraad in goede banen te leiden. De G-10 stelde ondermeer de volgende hervormingen voor: de Veiligheidsraad zou uit niet meer dan 25 leden mogen bestaan, opdat de Raad efficiënt zou kunnen blijven werken; het aantal permanente leden moet met minstens twee leden worden uitgebreid, die moeten komen uit de ondervertegenwoordigde continenten Afrika, Azië, Latijns-Amerika en de Caraïben; de keuze van eventuele nieuwe niet-permanente leden moet gebeuren op basis van geografisch evenwicht; het vetorecht moet worden beperkt en de werking van de Veiligheidsraad moet continu worden geëvalueerd.

Het hervormingsdebat is inmiddels in een impasse beland. De permanente vijf stemmen niet in met een uitbreiding van het aantal permanente leden noch met een beperking of afschaffing van hun vetorecht (de P5 hebben vetorecht over pogingen hen het vetorecht te ontnemen!). Ook de keuze van de landen die in naam van hun regio in de Veiligheidsraad zouden moeten zetelen, heeft al heel wat stof doen opwaaien, ook in Europa. Zo acht iedereen het bijna normaal dat Duitsland een zitje zou moeten hebben - maar Italië is het daar niet mee eens en heeft alle EU-initiatieven in dat verband doen mislukken.

Maar de VN staat nog een grotere bedreiging te wachten. En die is aan de oppervlakte gekomen met de crisis en de oorlog in Irak.

In februari 2003 wilden de Verenigde Staten en Groot-Brittannië de Veiligheidsraad een resolutie laten goedkeuren, die stelde dat geweld tegen Irak gerechtvaardigd zou zijn, indien zou blijken dat Irak VN-resolutie 1441 (van november 2002), waarin staat dat Irak volledig moet ontwapenen, schond. De VN-wapeninspecteurs vroegen extra tijd om ter plaatse hun onderzoek af te ronden, zoals hen was opgedragen door de Veiligheidsraad. Maar de Verenigde Staten en Groot-Brittannië wensten hen die tijd niet te gunnen, om een aantal redenen die de hunne waren. De overige leden van de Veiligheidsraad wilden daarop de door Washington en Londen voorgestelde resolutie dan ook niet goedkeuren. Daarop beslisten de twee landen Irak dan maar aan te vallen zonder groen licht van de Veiligheidsraad. Hun argument was dat het

gevaar dat uitging van het Iraakse regime van Saddam Hoessein te dringend was en te groot om werkloos te blijven toezien.

Zowat alle juristen zijn het erover eens dat dit eenzijdige optreden niet in overeenstemming was met het Handvest van de VN. Dat verbiedt immers elke lidstaat naar de wapens te grijpen als het een probleem heeft met een andere lidstaat. Op die regel gelden slechts twee uitzonderingen: geweld mag als de Veiligheidsraad hiertoe beslist of als men wordt aangevallen. Maar bovendien bevat het Handvest geen enkel artikel en bestaat er geen enkele resolutie die aan eender welke staat het recht geeft een politiek regime te wijzigen in een ander land. Integendeel zelfs: tussenkomen in de binnenlandse aangelegenheden van een lidstaat is taboe en wordt expliciet verboden, tenzij daartoe een machtiging bestaat van de Veiligheidsraad. Artikel 51 van het Handvest, stelt dat staten het recht hebben op zelfverdediging, maar dat ze de legitimiteit van de VN nodig hebben, als ze meer algemene bedreigingen van vrede en veiligheid willen aanpakken.

Sommige landen, zoals de Verenigde Staten, zijn echter van mening dat al deze principes niet meer aangepast zijn aan deze tijd van massavernietigingswapens, schurkenstaten en terrorisme. Zij geloven dat aanvallen vandaag de dag eender waar, eender wanneer en eender door wie kunnen plaatsvinden. Daarom vinden zij dat ze het recht en zelfs de plicht hebben om unilateraal op te treden om een gevaar preventief uit te schakelen, zelfs zonder goedkeuring van de VN-Veiligheidsraad.

Het probleem dat hier aan de basis ligt, is dat er binnen de internationale gemeenschap verschillende visies zijn op wat de grootste bedreigingen van de vrede en veiligheid van vandaag de dag zijn. Volgens sommigen zijn dat terrorisme en massavernietigingswapens, terwijl anderen lichte wapens, armoede, de inkomenskloof, ziektes en de achteruitgang van het milieu als veel grotere bedreigingen zien.

Secretaris-Generaal van de VN, Kofi Annan, vreest dat, indien de neuzen niet snel in dezelfde richting worden gezet, de VN steeds meer haar grip zal verliezen op haar leden en op hun beleid, waardoor de organisatie buiten spel zou kunnen worden gezet.

VN OP EEN KRUISPUNT

In zijn toespraak voor de Algemene Vergadering, in september 2003, stelde hij: "We have come to a fork in the road. This may be a moment no less decisive than 1945 itself, when the United Nations was founded. A group of far-sighted leaders drew up rules to govern international behaviour, and founded a network of institutions, with the United Nations at its centre. Now we must decide whether it is possible to continue on the basis agreed then, or whether radical changes are needed."

Kofi Annan vreest dat, indien de Veiligheidsraad niet snel wordt hervormd zodat kordaat kan worden opgetreden tegen de bedreigingen van vandaag, steeds meer landen hun vertrouwen in de Veiligheidsraad zullen verliezen en hierdoor steeds vaker op eigen houtje zullen gaan optreden. In zijn ogen staat de wereldorganisatie dan ook op een kruispunt: zonder diepgaande hervormingen wacht de Verenigde Naties het lot van haar voorganger, de Volkenbond: onmachtig toezien hoe spanningen zich opstapelen, tot een punt waarop niets of niemand nog in staat is de neerwaartse spiraal om te buigen.

Om dit te voorkomen, heeft Kofi Annan dan ook expertengroep opgericht, het 'Panel on Threats, Challenges and Change'. Dat panel moet de grootste bedreigingen en uitdagingen op het gebied van vrede en veiligheid identificeren en kijken hoe hier collectief kan op gereageerd worden. Het panel moet ook bestuderen welke hervormingen het internationale systeem nodig heeft op dit vlak. Het is de bedoeling dat Kofi Annan tegen het einde van 2004, op basis van hun bevindingen, een hele reeks aanbevelingen zal voorstellen aan de 191 lidstaten van de wereldorganisatie. Wat Kofi Annan op het oog heeft, is niet minder dan een nieuwe bijbel voor zijn organisatie, een nieuwe en beter aangepaste oriëntatie waarin alle lidstaten zich kunnen herkennen. Hij wil zo als het ware de eensgezindheid terugvinden die in 1945 bestond bij de geboorte van de VN. Want enkel als een overgrote meerderheid onder de lidstaten zich herkent in een gezamenlijke toekomstvisie, die rekening houdt met de belangen en de visie van allen, zal gezamenlijk optreden opnieuw mogelijk zijn.

Kan de Verenigde Naties die 'hergeboorte' waarmaken? Dat zal afhangen van de medewerking van alle lidstaten, die niet mogen terugdeinzen voor noodzakelijke verbeteringen en hervormingen aan het VN-systeem. De VN is namelijk zeker geen perfect instrument, zo geeft Kofi Annan grif toe, maar het is een kostbaar instrument - en we hebben er geen ander om te waken over onze gezamenlijke toekomst.

(*Reflector*, oktober 2004)

INTERESSANTE WEBSITES

- <http://www.un.org> Website van de Verenigde Naties
- <http://www.unsystem.org> Zoekindex voor de VN
- <http://www.unbenelux.org> Website van het VN-Informatiecentrum voor de Benelux en Verbindingsbureau met de Instellingen van de Europese Unie
- <http://www.runic-europe.org> Website Regionaal Informatiecentrum voor de Verenigde Naties
- <http://www.vvn.be> Website van de Vereniging voor Verenigde Naties
- <http://www.europa-eu-un.org> Website 'EU at the UN'
- <http://www.un.int/belgium/UNinBelgium.html> Website 'Belgium at the United Nations'